

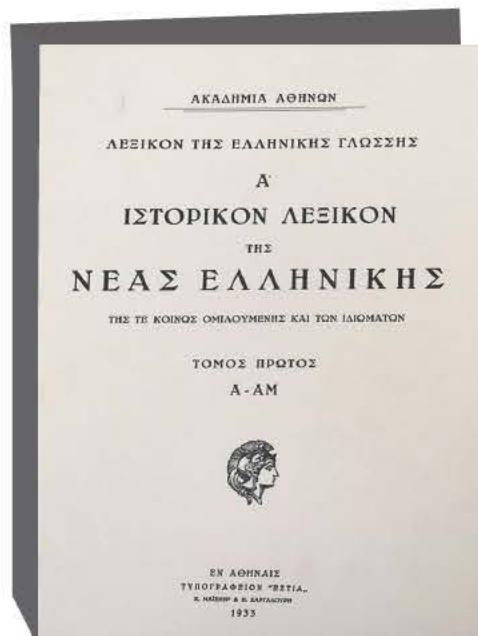
Ιστορικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής - Χρειάστηκαν 86 χρόνια για να φθάσει στο «Δ»

Το Αρχείο του Ιστορικού Λεξικού είναι εκτάσεως περίπου 4 εκατομμυρίων χάρτινων δελτίων, που αποτελεί και το μεγαλύτερο και παλαιότερο λεξικογραφικό και διαλεκτολογικό αρχείο στην Ελλάδα.

Mε έναν νέο, τον έβδομο, τόμο απαντούν εμμέως πλην σαφώς τα στελέχη της Ακαδημίας Αθηνών σε όσους αντιμετωπίζουν με πολιτική απάθεια το πιάνιο έργο της έκδοσης του Ιστορικού Λεξικού της Νέας Ελληνικής (ΙΛΝΕ). Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο έβδομος τόμος του Λεξικού έχει ολοκληρωθεί και, μετά τα διαδικαστικά, εκτιμάται ότι θα εκδοθεί από το Εθνικό Τυπογραφείο στις αρχές του 2020. Ο νέος τόμος παίρνει το νήμα από τη λέξη «διάλεκτος» με την οποία κλείνει ο έκτος τόμος και, ξεκινώντας τη λέξη «διάλεκτη» θα περιλαμβάνει όλες τις λέξεις του «δ» που ακολουθούν. «Η έκδοση του ΙΛΝΕ είναι θέμα μείζονος εθνικής ομαδοίας. Το «άρθρο πρώτον» του κανονισμού της Ακαδημίας ορίζει πως «είναι εθνική ανάγκη όπως η Ακαδημία μελετά και κανονίζει τα της εθνικής πηών γλώσσης» ανέφερε στην «Κ» ο τέως πρόεδρος της Ακαδημίας κ. Αντώνης Κουνάδης, στον οποίο άλλωστε οφείλεται η αναζωγόνηση των ρυθμών για την έκδοση του Λεξικού. Ο πρώτος τόμος του ΙΛΝΕ κυκλοφόρησε το 1933, και το Λεξικό συνέχισε να εκδίδεται σταθερά, με ρυθμό περίπου έναν τόμο ανά πενταετία, ακόμα και στα δύσκολα χρόνια του πολέμου και της Κατοχής. Ωστόσο, ενώ από το 1933 μέχρι το 1953 εκδόθηκαν τρεις τόμοι και το πρώτο τεύχος του τέταρτου, έκτοτε υπέρξαν τεράστιες καθυστερήσεις. Είναι ενδεικτικό ότι στελέχη του ΙΛΝΕ, πριν από την επιτάχυνση των εργασιών επί Α. Κουνάδη το 2018, εκπιμόυσαν ότι εάν δεν αλλάξει η κατάσταση για την ολοκλήρωση του Λεξικού θα απαιτηθούν 375 χρόνια. Οπως ανέφερε στην «Κ» ο νυν πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών κ. Στέφανος Ήμελλος στη Γαλλία το αντίστοιχο λεξικό χρειάστηκε περί τα 80 χρόνια, ενώ το σουηδικό οδεύει προς τον 110ο χρόνο ζωής και είναι στα τελευταία γράμματα.

Ειδικότερα, το ΙΛΝΕ μελετά την ιστορία του ελληνικού λεξιλογίου από το 1800 και μετά, αναδρομικά μέχρι την πρώτη εμφάνιση της κάθε λέξης. Ακόμα και οι δύο αυτοί αιώνες ιστορίας συνεπάγονται τεράστιο όγκο υλικού, καθώς μελετώνται όχι μόνον η Κοινή Νέα Ελληνική, αλλά και όλες οι διάλεκτοι και τα ιδιώματα, τα οποία πολύ συχνά διασώζουν ώς σήμερα μεγάλο πλούτο της αρχαίας γλώσσας που δεν έχει διατηρηθεί στην κοινή, και μπορούν να αποτελέσουν πολύ καλύτερη πηγή για την ιστορία της ελληνικής γλώσσας.

Εποικότερα, σε αντίθεση με τα ιστορικά λεξικά άλλων γλωσσών, το ελληνικό είναι ταυτόχρονα και ένα λεξικό της κοινής νέας ελληνικής, και ένα (το μοναδικό που

διαθέτουμε) παν-διαλεκτικό λεξικό. Για κάθε λέξη, καταγράφει όχι μόνο τι σημαίνει σήμερα και την ετυμολογία της, αλλά και πότε εμφανίζεται για πρώτη φορά, από πότε καταγράφεται κάθε αλλαγή στη μορφή και στη σημασία της, και ποιες διαφορετικές μορφές παρουσιάζει σε όλες τις διαλεκτικές ποικιλίες της γλώσσας μας (ποντιακά, καππαδοκικά, κυπριακά, κρητικά, κατωπαλιώτικα, μακεδονίτικα, υποιωτικά του Αιγαίου και του Ιονίου). Η παρουσίαση κάθε λέξης μπορεί να εκταθεί σε πέντε σελίδες. Επιπλέον, πι τεκμηρίωση του ΙΛΝΕ περιλαμβάνει και τον τεράστιο λαογραφικό θησαυρό των διαλέκτων (π.χ. παραύθια, δημοτικά τραγούδια, παροιμίες). Είναι ενδεικτικό ότι το Αρχείο του Ιστορικού Λεξικού είναι εκτάσεως περίπου 4 εκατομμυρίων χάρτινων δελτίων, που αποτελεί και το μεγαλύτερο και παλαιότερο λεξικογραφικό και διαλεκτολογικό αρχείο στην Ελλάδα. Μέλη του Κέντρου έχουν διατελέσει κορυφαίοι μελετητές της ελληνικής γλώσσας και φιλολογίας, όπως ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης, ο Κωνσταντίνος Αμαντος, ο Ιωάννης Κακριδής, ο Νικόλαος Ανδριώτης, ο Δημήτριος Γεωργακάς, ο Στυλιανός Καψωμένος κ.ά.

Πολιτική αδιαφορία

Βέβαια, όπως τονίζει στην «Κ» ο κ. Κουνάδης, οι μεγάλες καθυστερήσεις στην έκδοση του Λεξικού, δεν οφείλονται στον όγκο της δουλειάς αλλά στην πολιτική αδιαφορία να προχωρήσει το έργο. «Η ροή του Λεξικού ήταν αρχικά ομαλότατη, ακόμα και μέσα στα δύσκολα χρόνια του πολέμου (1933-42). Η δεκαετία 1943-53 είχε κενό, δικαιολογημένο (Εμφύλιος κ.λπ.). Αντίθετα, αδικαιολόγητο είναι το κενό των ετών 1953-1980. Κατόπιν αυτού έχουμε και πάλι ομαλότατη ροή (1980-84-89), γεγονός που αποδεικνύει ότι όταν υπάρχει βούληση το Λεξικό προχωρά προ-

γραμματισμένα και ταχέως. Ακολουθεί ένα επίσης αδικαιολόγητο κενό, από το 1989 μέχρι το 2016» ανέφερε στην «Κ» στέλεχος της Ακαδημίας.

Και όπως λέει στην «Κ» ο κ. Ήμελλος, «δεν είναι οωστή η σύγκριση του Ιστορικού Λεξικού με άλλα, όπως τα γνωρίζουμε στις βιβλιοθήκες μας. Πρόκειται για έργο μακροχρόνιας πνοής». Απαιτείται εξειδικευμένο προσωπικό. Η δουλειά για το Λεξικό θέλει άριστους κλασικούς φιλολόγους, γλωσσολόγους, λεξικογράφους, συντάκτες. «Το ουσιαστικό για να προχωρήσει το έργο είναι η πολιτική βούληση της κυβερνήσεως», προσθέτει ο κ. Κουνάδης. Γι' αυτό απαιτείται να απαντηθεί εάν η πολιτική πνεοία της χώρας επιθυμεί η Ελλάδα να διαθέτει Ιστορικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.

Η διάθεση των τόμων

Τις λέξεις από το Α έως το ΑΜ περιλαμβάνει ο πρώτος Τόμος του Ιστορικού Λεξικού της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (ΙΛΝΕ), που κυκλοφόρησε το 1933. Ο δεύτερος Τόμος κυκλοφόρησε έξι χρόνια αργότερα και περιλαμβάνει τις λέξεις που αρχίζουν από το ΑΝ και κλείνει με

εκείνες που αρχίζουν από το ΑΠ. Τρία χρόνια αργότερα, το 1942, κυκλοφόρησε ο τρίτος Τόμος που αποτελείται από δύο τεύχη και περιλαμβάνει τις λέξεις που αρχίζουν από ΑΡ. Ο τόμος κλείνει με το Β. Το πρώτο τεύχος του τετάρτου Τόμου κυκλοφόρησε το 1953 και περιλαμβάνει τις λέξεις από βλεφαρίδα έως «γάργαρος». Το «γαρδαλώνω» είναι πη πρώτη λέξη του δεύτερου τεύχους του τέταρτου Τόμου, ο οποίος κυκλοφόρησε το 1980 και κλείνει με τη λέξη «γεροδάσκαλος». Στο πρώτο τεύχος του πέμπτου Τόμου, που κυκλοφόρησε το 1984, περιλαμβάνονται οι λέξεις από «γναθάδα» έως και «δαχτυλωτός». Τέλος, ο έκτος τόμος, το 2016 έχει τις λέξεις από «δε» έως και «διάλεκτος». Ολοι οι τόμοι, πλην του τελευταίου, είναι ελεύθερα διαθέσιμοι πλεκτρονικά. Στον κατάλογο των περιοδικών εκδόσεων της Ακαδημίας οι τόμοι πωλούνται με κόστος από 20 έως 38,50 ευρώ.

(Πηγή: Καθημερινή)

Η ΜΥΤΙΛΗΝΙΑΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΔΝΕΥ ΚΑΙ ΝΝΟ

ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ

Σάββατο 9 Νοεμβρίου 2019

@ 7.30 μμ

Για την Εορταστική Επέτειο των 107 Χρόνων
από την Απελευθέρωση της Λέσβου 1912 – 2019

Ζωντανή μουσική από την ορχήστρα «Ιονες»
και παραδοσιακοί χοροί από το χορευτικό συγκρότημα
Sydney Greek Dancing School

Είσοδος μετά φαγητού (τα ποτά έξτρα)
\$50 για μεγάλους και \$20 για παιδιά

Όλοι ευπρόσδεκτοι

Παρακαλούμε κλείστε τις
Παναγιώτης Ψωμάς: 0401
Δημήτρης Μπαρμακέλης
Ανδρέας Τσούνης: 0401
Στήβ Παπαδάκης: 0412 9

